

מסורת הש"ס

(א) וכתובות יט. סנהדרין כט: (ב) דברטט ט. וט"ז, (ג) רש"ל מ"א, (ד) (נשל קנא), (ה) (נפתי שבת לטחא), (ו) (לקמן קטן. סוף ד"ה ולסתא כר"ג ע"ש).

הגהות הב"ח

(א) בג' בן עשרים נ"ל וזאת מ"ס ממק: (ב) שם חיות והא דרנא לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר ומק: (ג) תוב' ד"ה אלא וכו' שהיה קטן וגם בשלא יכלו למלא למא היו מעשרים היורשים לבדוק בו פס: (ד) ד"ה איתמר וכו' דהוא פחות מנן עשרים דצין וכו' ובין שנינו: (ה) בא"ד דפרישה וכו' דאי גרים הם דכ"ה א"ש טפי כתיב והא דקאמר ג' מדות: (ו) בא"ד דהיינו בת שנים עשרה: (ז) בא"ד ופי' רבני שם דכין נמי היינו טעמא דבין דלסבירא ליה וכו' ומשום דשירי לעובדא גדול ע"ה מנשא: (ח) ד"ה מוכר וכו' דהיינו מטעם דעמיה מיקרבא: (ט) ד"ה מתיב וכו' היינו דקאמרי מהו לנדרין שלאחר הדיןא דהקדחות עדים:

מוסף רש"י

אלא אם כן נעשה גדול. כל משנה השטר בגדולס הלוקח והמכור (כתובות יט. וט: ושם בגדולס) א"ו נעשה גדול המוכר דק"ל (קמן) קטן ולמכור בנכסי א"ו עד שהיה בן עשרים (שנהד"ו) (כס). סימנין עשוין להשתנות. ואפילו אם זומין עמה לטמיה גדול, י"ל א"ל היה קיים הוא שומא (כע"ז. קוד).

מוסף תוספות

א. שנה אחת לפני נעוריה, כדחנן במס' נדה (מה). בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה בברקן. רש"י גיטין פ"ג. ב. איתמר קטנה לא חלצה. חז"ל ימות קה: ג. דהיינו ענת נדרים דקטן. ד. [ו]מהפכין אותה וגורסין דרבא אמר מבן עשרים ורב הונא אמר מבן י"ח. רע"ב. ה. כיון שהגיע לכלל שנים וסימנים יורדע בטיב משא ומתן. רע"ב. ו. דאי אמרת דבני ובני אול מובן להו לכוהלו נכסי. רמב"ם. ז. פ"י כי בדיק ליה בני משפחה ונמצא שאין לו סימנים מה העיניו בכך. חז"ל יש להחזיק שהוא סריס. ט. והקדחות היו באים לבדוקי שמא ימצאו לו סימנים. ט. והיו ע"ס. והקדחות בלא בדיקה. י. הילכך כשברכו ורצאו שאין לו סימנים לא היו חותמים אלא אי"כ ידעו שהיה בן עשרים שהוא סריס. רמב"ם.

**הכי קאמר ליה רבי יוחנן** לריש לקיש **בשלא** לדידי **דאמינא** ראיא **בקים** **השטר**. ואפסינא נמי מתני' דלרבנן אין צריך לקיימו כיון דמודה שכתבו היינו דמשכחת להו נכסי צידא דלקוחות ואמו יורשין וקמערערי כדאמר לעיל [קמ:] הכי נמי מסתברא מדקתני דאמר להו אי אתם רשאין לנולול כו' הלכך שמה קיימו שטר או אפילו כו' קיימו כיון דמודו בני משפחה בשטר שכתבו נותן אין צריך לקיימו והוחזקו לקוחות בנכסים: **אלא לדידך דאמר ראיא נעדים**. ולדידך לא מתהפכא מתני' וכיון דאמרי רבנן המוניא מחזירו עליו הראיה דיינו מקבל מתנה נכסי צידא דלקוחות היכי משכחת לה הא לית להו עדים שגדול היה: **לאו ערעור הוא**. ומן הדין הוחזקו לקוחות בנכסים: **נעשה גדול נותן ומקבל ועדים כולם גדולים וכשרים**. ומסקנא דשמעתא מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו כדשמואל וכו' יוחנן לא שנה היכא דאיהו מרע ליה שטרעא למימר שטר פסיק הוא שטר אמנה הוא לא שנה היכא דעדים מרעי ליה לומר אנוסין היינו דהא אפסינא נמי הכא להיה דכתובות לעיל דאין נאמנין לפסלו כו': קטן. יורש נכסי אציו שמת: **מאימתי מוכר בנכסי אציו**. דקרקעיתו ותהו מכירתו מכירה. דאילו גבי מטלטלי

תנן (גיטין דף ע"ג.) הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין ומפרישין התם כבר שית כבר שז כל חד לפוס חורפיה ומשום כדי חייו תקינו ליה רבנן במטלטלין דתהו מכירה למוזוניא אכל במקרקעי לא: **בן שמונה עשרה**. ויום אחד דפסקין לקמן [קטן:] מוך זמן כלפני זמן ואע"פ שאינו יודע בטיב משא ומתן יפה כדמוכח לקמן בת י"ד שידעת בטיב משא ומתן מוכרת וכגון שהביאה שמי עשרות כדמוכח לקמן [קטן:] היינו

ואמר רבא נמי פרק קמא דחולין (דף פ"א:) שלש מדות צסקין רבא נדרים ג' מדות צקטן הגיעו לעונת נדרים<sup>א</sup> נדריהן נדר והקדשן הקדש וכנגדן צקטנה חוללת ואם כן משמע דאית ליה לרבא קטנה חוללת ואילו צ"י יואל דופן (גדה מו. וט) אמר רבא קטנה שהגיעה לכלל שנותיה אינה צריכה צדיקה חזקה הביאה סימנים ומסיק התם דוקא קאמר רבא לענין מילאין אכל לחליצה צדיקה<sup>ב</sup> ואי גרס התם רבא אחי שפיר ורבינו שמואל תיחך שם וכנגדו צקטנה חוללת דהיינו בת<sup>ג</sup> שנים עשרה שנים ויום אחד<sup>ד</sup> שהקטנה היא אז גדולה ולא נהיאת דאם כן לא היה ליה למימר וכנגדו צקטנה אלא שכתב שמואל שנה שנה ויום אחד ורבינו תם מירך דודאי רבא צבר לה דפסקין צ"י מצות חליצה (יבמות קה: וט) לקמן בשמעתין דלחליצה צ"י גדולה וגיטין איירי רבא אליבא דר' יוסי דאמר קטנה חוללת דאמרינן לה מצות חליצה לרבי ר' יוסי קטנה חוללת משאיח כפועות רבא אמר משגיג לעונת נדרים משמע דלדבר ר' יוסי קאמר ואילו צביא ליה התם כמ"ד התם והלכתא משגיג שמי עשרות ולספריס דגרסי כאן צדרבא צ"י שיהא בן עשרים<sup>ה</sup> הו' אחי שפיר דהיא דגיטין פ' התקבל (דף סה.) אך אותה גירסא אינה נראית כלל שצריך למחוק הספריס דגרסי והא דרבא לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר שהרי הוא כתוב אחר שלח גידל בר מנשיא כו' ופירש רבינו שמואל<sup>ו</sup> היינו טעמא דאסבירא ליה וסבירא אס כן חכם גדול היה וידע בטיב משא ומתן משום דחייש לעובדא דגידל בר מנשיא אייתי ליה בתר הכי ואין נראה כלל וכו' צביא שהוא היה יודע לסבור זה היה חשוב חכם יודע בטיב משא ומתן על כן נראה יותר גירסת ספריס ישנים: **מוכר בנכסי אביו**. פ"י רבינו שמואל<sup>ז</sup> דדוקא בנכסי אציו אכל בנכסים שקנה ושנתנו לו במתנה יוכל למכור<sup>ח</sup> וכן פ"י רב אלפס דבנכסים שקנה אין אנו חוששין אס מוכרין והא דאמרינן לקמן למקרקעי אין עדותן עדות פירוש לשום קרקעות כמו שאפרש צסקין דהיינו<sup>ט</sup> דעמיה מיקרבא לגבי זוי ואינו צקי בשומא ורבינו תם פירש דאם הדין נכסים שקנה אינו יכול למכור מטעם דמיקרבא דעמיה לגבי זוי ומה שהקשה ר"י שמה כשהוא שוטה זצין וכשהוא שוטה זצן לאו קושיא היא דטעמא לא משום שטות הוא אלא משום דמיקרבא דעמיה לגבי זוי<sup>י</sup>: **מתיב רבי יורא מעשה בו באחד שמכר בנכסי אביו**. פירוש בזמן שהיה לו למכור למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דמסתמא קודם לכן לא מכר והא סוגיא כמ"ד לעיל נכסי ציד לוקח הו' קיימי ולהכי קאמר כי צדיק ליה מאי הו"ו כו' אכל למ"ד צחוקת יורשים הו"ו<sup>יא</sup> לא הוה ליה למימר כי האי לישנא אלא הוה ליה למימר אמאי צריך צדיקה פשיטא דגדול הוה<sup>יב</sup> ולפי זה אין הוכחה גמורה דבזמן מכירה מכר ורבי"ם פירש בשלמא למאן דאמר בן שמונה עשרה ונכסי ציד לקוחות הו' קיימי ואמו יורשים וקא מערערי לומר קטן היה והיו צריכים להביא ראיא שהיה קטן ולא מנא עדים שהיה פחות מנן עשרים והיו עדים ששם מנא לא היה צריכים שמי שערות לא עשה ולא כלום אכל מנא עדים שהיה פחות מנן עשרים וזוי ראיא לומר שמה לא הביא שמי שערות עדיין וקטן היה אפילו בן שמונה עשרה ואין המכר כלום אלא למאן דאמר בן עשרים אפילו לא הא ליכא למימר דאם כן מאי פריך אלא למאן דאמר בן כ' כי צדיק מאי הו' טובא וטובא הו' שאם אינו יודע בן כמה שנים הוא דע"י חזקה דאין עדים חותמים אלא אס כן נעשה גדול בן עשרים לא הוה משוינ ליה סריס אלא שמע מינה דעל ידי אותה חזקה משוינ ליה סריס והשחא פריך שפיר בשלמא למאן דאמר בן שמונה עשרה היינו דקאמרי מהו לצדוקו אלא למאן דאמר בן עשרים כי צדיק ליה כו' והאי קושיא אחיאי להאי דאסיקנא לעיל נכסי ציד לקוחות הו' קיימי מצי למפרך עדים חותמים אלא אס כן נעשה גדול בן שמונה עשרה היינו<sup>יג</sup> דקאמר מה לי לצדוקו שלאחר שהביא עדים שהוא בן שמונה עשרה היו היורשים טוענים שלא הביא שמי שערות עדיין וקטן היה אפילו בן שמונה עשרה ואין המכר כלום אלא למאן דאמר בן עשרים אפילו לא הביא שמי שערות היה גדול ואין היורשים יכולים לטעון כלום אכל בגמרא נקט לישנא למאי דאסיקנא דנכסי צחוקת לקוחות קיימי:

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא קנה.

**אלא לדידך דאמרת ראיא בעדים נכסי ציד לקוחות היכי משכחת דה**. דיצילו היורשין עדים שהיה קטן וט) ואם לא יוכלו למנא מאי מערעריס היורשין פסק רבינו שמואל דק"ל כרבי יוחנן ושמואל דאית להו הכא מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו ואין נראה לר"י אלא נראה לו דק"ל כרז נחמן דאית ליה צפרק שני דכתובות (דף יט. וט) מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו דכוחיה קיימא לן דדיני וכן פסק רבינו שמואל: **איתמר קמן אימתי מוכר בנכסי אביו**. הכי גרסינן

בספריס ישנים וגם רבינו תם גרים כך רבא אמר רב נחמן בן שמונה עשרה רב הונא צר ט) מילא אמר רב נחמן בן עשרים וגרסינן בתרה והא דרבא לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דהוא<sup>א</sup> דפחות מנן עשרים דצין בנכסי דאצוה כו' עד אמר להו רבא מדאסבירא וסבירא מידע הו' ידע והא דעבד הכי חולפא יתירא הוה צ"ה פירוש הגיע זמנו למכור בנכסי אציו ומסתמא היה סבור רבא שהיה שוטה ולכן לא הוה מקחו מקח וממכרו ממכר ולצדוקו כיון דהא דאסבירא וסבירא אס כן אינו שוטה לגמרי כיון שהגיע זמנו למכור יכול למכור וא"ת תקשה דרבא דאצוה דהכא קאמר בן שמונה עשרה ואילו גבי ג' מדות צקטן כו' קאמר רבא ולמכור בנכסי אציו עד שיהא בן עשרים ואומר ר"י דנראה דגרסינן בזהיא דהתקבל רבא חזירי של רב יוסף שהיה רגיל לעשות מדות כמו היה דקוף המלניע (שם דף טז:) דחמש מדות בכלי חרס דגרס התם רבא מדאמר ליה ט) (רב אסי רבי) אמה אומר כן דאילו רבא לא עלה לארך ישראל כמו רבא וימיה אין זו ראיא כל כן גס רבא מצינו שהיה עושה מדות דאמר רבא בגיטין פ' הורק (דף עט.) שלש מדות בגיטין

בגיטין פ' התקבל (דף טז.) גבי ג' מדות צקטן כו' קאמר רבא ולמכור בנכסי אציו עד שיהא בן עשרים ואומר ר"י דנראה דגרסינן בזהיא דהתקבל רבא חזירי של רב יוסף שהיה רגיל לעשות מדות כמו היה דקוף המלניע (שם דף טז:) דחמש מדות בכלי חרס דגרס התם רבא מדאמר ליה ט) (רב אסי רבי) אמה אומר כן דאילו רבא לא עלה לארך ישראל כמו רבא וימיה אין זו ראיא כל כן גס רבא מצינו שהיה עושה מדות דאמר רבא בגיטין פ' הורק (דף עט.) שלש מדות בגיטין

עין משפט  
נר מצוה

קבא א מ"י פ"ט מ"ה  
מכירה הלכה כן סמך  
עשין פ"ט פ"ט מ"מ ס"י  
רלה ספיק יג:  
קבא ב מ"י שם הלכה ט  
ופי"ד מ"ה מ"ה  
וליה הלכה ה סמך שם  
טו"ש ע"ש שם ב"ה ופי' מו  
ספיק פ"י:  
קל ג מ"י פ"ט מ"ה  
עשין פ"ט פ"ט מ"מ ס"י  
רלה ספיק ט:

רבינו גרשום

בשלמא לדידי דאמינא  
ראיה בקיום השטר. דאע"ג  
דמודה בשטר שכתבו צריך  
לקיימו היינו דמשכחת  
דכתיב בידיא דלקוחות  
ובני משפחה היו מערערי  
להחזיק בהן והלקוחות  
קיימו שטרן ותחתו בנכסי:  
אלא לדידך דאמרת ראיא  
בעדים היכי משכחת לה  
דנחתי לקוחות בנכסי. והא  
אולי בנים ולא אשכחן  
אלא ש"מ ראיא בקיום  
השטר. ורש"י לקיש אמר  
לעולם ראיא בעדים והכא  
טעמא מאי אוליין בתר  
קיום השטר דמדינא לך  
דערעב רבני משפחה לאו  
ערעור הוא. דמאי קאמרי  
קטן היה לאו מילתא היא  
דחזקה אין עדים חותמין על  
השטר אא"כ נעשה המוכר  
או הנותן גדול: איתמר קמן  
אימתי מוכר בנכסי אביו.  
דאמרי מכירתו מכירה:  
[רבא] אמר רב נחמן בן  
שנה ורב הונא אמר בן  
י"ח שנה. קס"ד מאן דאמר  
בן י"ח שנה צריך שיביא  
שתי עשרות ולמאן דאמר  
בן כ"א צ"ע דלא הביא  
ב' עשרות מכירתו מכירה.  
בשלמא למאן דאמר מבן  
י"ח מכירתו מכירה בנכסי  
אביו ולא קודם האי קטן מ"ה  
דבני ברק מ"ב י"ח שנה היה  
ואיצטריך לברדקי בשערות.